

Partners in de praktijkomgeving. Uitvoering: gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam, Maaskoepel en Woonnet Rijnmond, Rotterdamse mbo-, hbo- en wo-instellingen. Rijk en bronhouders: Belastingdienst, Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, Logius (PKloverheid). Vertrouwensdiensten: gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners onder PKloverheid. Kennis en validatie: Hogeschool Rotterdam, TNO en Erasmus Universiteit. Landelijke doorwerking: VNG en G4.

Dit position paper is opgesteld vanuit het programma iD010 van de gemeente Rotterdam, samen met de hierboven genoemde partners.

Rotterdam en Europese Digitale Identiteit

Position paper over Rotterdam als gecontroleerde praktijkomgeving voor Europese digitale identiteit

Kernboodschap

- **Toegang tot voorzieningen, opdrachten en diensten verloopt steeds vaker digitaal. Overheden dragen de verantwoordelijkheid om die toegang veilig en betrouwbaar te organiseren. De vraag voor Nederland is hoe we onze digitale identiteit veilig, tijdig en bestuurlijk beheerst duurzaam inbedden in de publieke en economische infrastructuur. Met eIDAS 2.0, de **European Digital Identity Wallet (EUDI)** voor de burger, de **European Business Wallet (EBW)** voor bedrijven en instellingen en het Nederlandse EDI-stelsel ontstaat een nieuw ecosysteem voor digitale toegang, gegevensuitwisseling, bevoegdheden en vertrouwen.**
- In andere lidstaten wordt al met deze wallets gewerkt, in Nederland nog nauwelijks. Rotterdam bouwt een gecontroleerde praktijkomgeving, als eerste stap naar een volwaardig systeem. Daar wordt digitale identiteit in de praktijk gebracht. Burgers, bedrijven en overheden werken samen met publieke bronhouders, gecertificeerde vertrouwensdienstverleners en toezichthouders, in echte processen met echte data. Geen fictieve data. Zo maakt Rotterdam zichtbaar wat straks landelijk moet werken en stelt de stad die ervaring beschikbaar voor de nationale uitrol.
- Twee dingen zijn nodig om te kunnen starten: toegang tot gegevens uit publieke bronregistraties en een grondslag om die te verwerken. De wettelijk vastgelegde innovatieruimte uit artikel 26 van de Wet digitale overheid biedt die grondslag, vooruitlopend op de EUDIW. Langs die route ontwikkelt Rotterdam met diverse partners incrementeel binnen publieke kaders, van eIDAS 1.0 naar eIDAS 2.0, waarna het resultaat opgaat in het Europese stelsel. Rotterdam wacht nu op het besluit van BZK.
- Voor Rotterdam levert dit ecosysteem meetbaar resultaat: betere dienstverlening aan de burger, een overheid die toegankelijk blijft voor wie vastloopt, minder administratieve rompslomp voor ondernemers, snellere besluiten en snellere realisatie. Hetzelfde ecosysteem voor burger en bedrijfsleven.

Wat het oplevert voor burger en bedrijf

Voor de burger

- **Dataminimalisatie.** De burger deelt alleen wat nodig is. Een woningcorporatie ziet bijvoorbeeld alleen of iemand aan de voorwaarden voldoet, niet hoeveel iemand verdient, hoe iemand heet of waar iemand geboren is.
- **Eerlijke procedures.** Minder gedeelde gegevens betekent minder ruimte voor selectie op naam, afkomst of adres. Meetbare en gepercipieerde discriminatie worden zo voorkomen.
- **Betere toegang.** Wie geen vast adres heeft, de Nederlandse taal nog niet beheerst of door handicap of mantelzorg veel aanvragen doet, kan beter en effectiever bij voorziening waar ze recht op hebben. Dezelfde gegevens en bewijzen hoeven niet telkens opnieuw te worden aangevraagd.

Voor het bedrijfsleven

- **Minder papierwerk.** De ondernemer toont organisatie-identiteit en mandaat in een keer. Steeds weer aanleveren van uittreksels, kopieën met verschillende ondernemersaccounts vervalft.
- **Snellere procedures.** Vergunningen, subsidies, aanbestedingen en toelatingsprocessen gaan sneller, met lagere kosten voor elke controle daarna.
- **Zekerheid in de haven.** In de haven zijn persoon, organisatie, bevoegdheid, mandaat, opleiding en certificering in samenhang te verifiëren.
- **Europese markt, Nederlandse voorwaarden.** De eWallet werkt in heel Europa. Rotterdam en de haven vormen een concentratie van Europese handel; toegang tot voorzieningen geldt voor alle Europese burgers en bedrijven.

⌚ Waarom Rotterdam nu begint

Drie klokken lopen tegelijk. De implementatietermijn voor een Nederlandse burgerwallet loopt af eind 2026.¹ Het akkoord over de businesswallet wordt ook nog dit jaar verwacht.² En het nationale register van vertrouwende partijen wordt nu ingericht. Wie op alle drie wil aansluiten, moet nu beginnen.

¹Verordening (EU) 2024/1183 (eIDAS 2.0), art. 5 bis en 5 septies. Uiterste termijn eind 2026.

²Conclusies Europese Raad maart 2026 en Commissievoorstel European Business Wallet, COM(2025) 838.

Rotterdam draagt hierin een grote verantwoordelijkheid en heeft een uitstekende uitgangspositie. De haven kent duizenden bedrijven met wisselende medewerkers, onderaannemers en tijdelijke krachten, waar toegang en bevoegdheid onomstotelijk moeten vaststaan. De gemeentelijke uitvoering is al vergaand gedigitaliseerd, zodat de eWallet hier eenvoudig op aansluit. Het Rotterdamse coalitieakkoord 2026-2030 maakt digitale onafhankelijkheid, identiteitsfraude, Europese autonomie van de haven en toegang tot voorzieningen tot bestuurlijk beleid.³

Versnelling levert waarde op: bijvoorbeeld eerlijker verdeelde woningen, minder administratieve lasten voor ondernemers, snellere besluiten en minder fraude. En niet te vergeten: dataminimalisatie voor alle betrokkenen. De partners zijn aangesloten, de use cases zijn gekozen en de bouw van de digitale infrastructuur is gestart. Rotterdam werkt toe naar de eerste operationele uitrol naar de Rotterdamse burger op 26 november 2026.

Starten houdt de keuze in Nederlandse handen. Blijft daadwerkelijk gebruik van Nederlandse aanbieders uit, dan verschuift de markt naar andere Europese aanbieders, en in het slechtste geval naar aanbieders buiten Europese jurisdictie. Dan is de keuze feitelijk gemaakt en ontstaan nieuwe afhankelijkheden. Nederland heeft fors geïnvesteerd in PKI-overheid en publieke bronregistraties, en beschikt over een eigen trust-industrie met Europese marktpositie. Die investering rendeert pas bij werkende toepassingen. De techniek is er en de draagkracht is er, maar Nederland blijft vooralsnog hangen in het ambtelijk besluitvormingsproces. Daarmee verschuift onze voorsprong naar achterstand.

✔ Dit kan betrouwbaar

De route loopt binnen bestaande wetgeving. De innovatieruimte uit artikel 26 van de Wet digitale overheid maakt gecontroleerde ontwikkeling, toetsing en opschaling mogelijk, met vooraf bepaalde doelgroepen, use cases, voorwaarden en looptijd. De wetgever heeft die ruimte bewust gemaakt: overheidsregie met wettelijke kaders *“hoeft immers niet te betekenen dat geen ruimte wordt gegeven aan de improviserende, innoverende en proberende samenleving”*⁴. De maatregel maakt het nationale stelsel uitvoerbaar en toetsbaar, zonder ervan af te wijken. Rotterdam diende op 20 maart 2026 bij BZK een verzoek in om toestemming voor gebruik van deze innovatieruimte.⁵ Een besluit is nog niet genomen.

De infrastructuur is ingericht op betrouwbaarheidsniveau hoog en volgt de laatste versie van het Architecture Reference Framework.⁶ Het stelsel is decentraal: gegevens blijven bij de bron en op het apparaat van de houder, zodat geen centrale database ontstaat die een doelwit vormt. PKI-overheid is het vertrouwensanker onder Nederlands en Europees recht. Met burgercertificaten via gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners (QTSP's) en gekwalificeerde elektronische handtekeningen (QES) is dat anker nu al bruikbaar. Dit spoor loopt parallel aan het EDI-stelsel en kent een eigen tempo. De gemeente staat als vertrouwende partij in het nationale register, met opgave van beoogd gebruik en gevraagde gegevens. Een ruimere uitvraag staat het stelsel niet toe.

Artikel 5f van eIDAS 2.0 verplicht publieke dienstverleners de eWallet te accepteren waar authenticatie op “substantieel” of “hoog” nodig is. Rotterdam bereidt zich daarmee voor op een verplichting die hoe dan ook gaat gelden. De Cyberbeveiligingswet en de achterliggende NIS2-richtlijn vragen toegangsbeleid, MFA en beveiliging van de toeleveringsketen.⁷ In de haven gaat het om duizenden bedrijven en organisaties met wisselende medewerkers en onderaannemers die hieraan moeten gaan voldoen. Het eWallet-ecosysteem rond identiteit, mandaat en certificering is hier volledig op ingericht en maakt de eisen uit deze wetten realistisch en uitvoerbaar. Snelle implementatie van het eIDAS 2.0-ecosysteem is daarmee noodzakelijk om aan nationale en Europese wetgeving te voldoen.

→ Wat Rotterdam van de politiek vraagt

1. Besluit met tempo op het verzoek om een algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 26 Wet digitale overheid.
2. Geef tijdige duidelijkheid over de openstelling van het nationale register van vertrouwende partijen, zodat registratie en innovatieruimte gelijk oplopen.
3. Geef bestuurlijke duidelijkheid over het gebruik van PKI-overheid met burgercertificaten en gekwalificeerde elektronische handtekeningen als nationale tussenstap.
4. Erken de Rotterdamse praktijkomgeving als bron voor de landelijke uitrol en borg de overdracht naar VNG, G4 en landelijke voorzieningen.
5. Zet in Europees verband in op een tijdig akkoord over de European Business Wallet.

Ingrid Ronodikromo, Programma manager iD010, gemeente Rotterdam.

Peter den Held, Directeur en CIO, gemeente Rotterdam.

³Coalitieakkoord Rotterdam 2026-2030 "Vaart maken": digitale onafhankelijkheid en EU-opslag (p. 47-48), haven en Europese autonomie (p. 22-23, 49-51), stadsakkoord dakloosheid (p. 18-19, 71-76), identiteitsfraude (p. 36-37).

⁴Memorie van toelichting bij de Wet digitale overheid, toelichting bij artikel 26.

⁵Wet digitale overheid, art. 26 (afwijking bij wijze van experiment, bij algemene maatregel van bestuur). Verzoek ingediend bij BZK op 20 maart 2026.

⁶Architecture Reference Framework (ARF) v3.0.0, 21 juli 2026. Toetsing en validatie door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur lopen.

⁷Cyberbeveiligingswet, van kracht op 15 augustus 2026, ter implementatie van Richtlijn (EU) 2022/2555 (NIS2), art. 21 lid 2 onder d, i en j. Het once-only technical system volgt uit Verordening (EU) 2018/1724, art. 14.